

Trekwerk bouwt theater in Boekarest

In het centrum van Boekarest wordt een nieuw operettetheater gebouwd. Ontwerp en uitvoering zijn in handen van Trekwerk, theatertech- nisch bedrijf uit Weesp. | DOOR: COEN JONGSMA |

Drie jaar geleden kwam Reind Brackman ter ore dat er een opdracht voor een tijdelijk theater in Boekarest in de lucht hing. Dat leek hem wel wat. Normaal levert zijn bedrijf Trekwerk hijsinstallaties en andere theatertech- niek, maar hij is creatief ondernemer en wilde ook best het bijbehorende the- ater ontwerpen en bouwen. Brackman liet weten het een interessant project te vinden en stuurde enige schetsen op waar hij niet veel meer dan een avond aan had gewerkt. Tot zijn eigen verbazing reageerde de toen nog poten- tiële opdrachtgever, heel positief. Zijn visie op een goedkoop maar effectief theatergebouw viel blijkbaar in goede aarde. En Trekwerk werd gezien als geschikte partner om dit project binnen het budget en binnen de gestelde tijd te voltooien. Het bedrijf kreeg uiteindelijk na aanbesteding het contract voor het ontwerp, de bouw en de leiding over het project. Dat ging toen nog over een

tijdelijk theater, maar is later geëvolu- eerd naar permanente bouw. Aan de ontwerpvisie heeft dat niets veranderd, zegt projectleider Olof Aerts. 'Veel the- aterarchitecten gaan uit van een mooi gebouw en gaan daarna puzzelen om de theaterfuncties erin onder te brengen. Wij hebben het andersom gedaan, eerst kijken wat artistiek gezien nodig is en daar omheen het gebouw ontwerpen, een gebouw om het toneel en zaal heen dus.' En zo bouwt Trekwerk nu dus een nieuw theater in Boekarest. Het zal ongetwijfeld keihard werken zijn, maar voor de buitenstaander lijken ze zich met speels gemak van die taak te kwij- ten. Reind is al lang weer met andere dingen bezig. Olof, financiële man van Trekwerk, is projectleider. Hij ontwierp mee en beslist over de inrichting van het gebouw. Om het ontwerp uit te werken en te toetsen aan de in Roemenië gel- dende wet- en regelgeving, schakelde hij een Roemeense architect in. Binnen

het bedrijf is verder alleen Bas Leeftink, WTB engineer, bezig met dit project.

Van tijdelijke naar permanente bouw

Het operettegezelschap was tot nu toe gehuisvest in een zijvleugel van het Nati- onale Theater, maar dat enorme gebouw moest dicht voor een grondige renovatie. De Opereta zocht een tijdelijke oplossing en vond een geschikte locatie midden in het centrum van Boekarest, vlak naast de bibliotheek die volgens de Roemenen de grootste ter wereld is. Voor dat tijde- lijke theater maakte Reind Brackman zijn eerste schetsen. In die periode ontstond echter een conflict tussen het Nationale Theater en de Opereta waardoor het niet meer zo'n goed idee leek om later samen in een nieuw gebouw te gaan zitten. Olof Aerts: 'Daar kwam nog bij dat er op het beschikbare terrein eigenlijk net te wei- nig ruimte was. Onze Roemeense archi- tect stelde daarom voor om een kelder in

Artist impression van het nieuwe theater dat inmiddels officieel 'Teatrul National De Opereta si Musical Ion Dacian' heet.

het ontwerp op te nemen. Maar een tijdelijk theater op zo'n zwaar fundament zou een beetje raar zijn. En zo ontwikkelde het plan zich geleidelijk naar permanente bouw. Het eerste ontwerp van Reind was een tent met een containerpark eromheen. Wat we nu bouwen is een volwaardig theater dat heel lang mee kan.' Ruim een jaar geleden, in december 2012 begon het graafwerk. In januari van dit jaar was het gebouw water- en winddicht. De bouw ligt op schema. In april is de bouwkundige oplevering, de ingebruikname van het theater staat gepland in september. Olof Aerts: 'In de winter kan het hier 40 graden vriezen, maar aan kou zijn ze gewend en het begrip vorstverlet zegt hen niets. Vanwege de kou moesten we het beton voor de kelder heel snel storten. De meter sneeuw die er lag schoven we aan de kant! Het gebouw moet aardbevingsbestendig zijn, de fundering en wanden zijn op enkele plaatsen anderhalve meter dik. Op het hoogtepunt

waren er 350 man aan het werk en in heel Boekarest was geen bekistingsplank meer te krijgen.' Hij is enthousiast over hoe de bouw verloopt. 'De Roemenen werken snel, gedisciplineerd en aan het eind van de werkdag wordt altijd alles netjes schoongemaakt en opgeruimd.'

Het theater

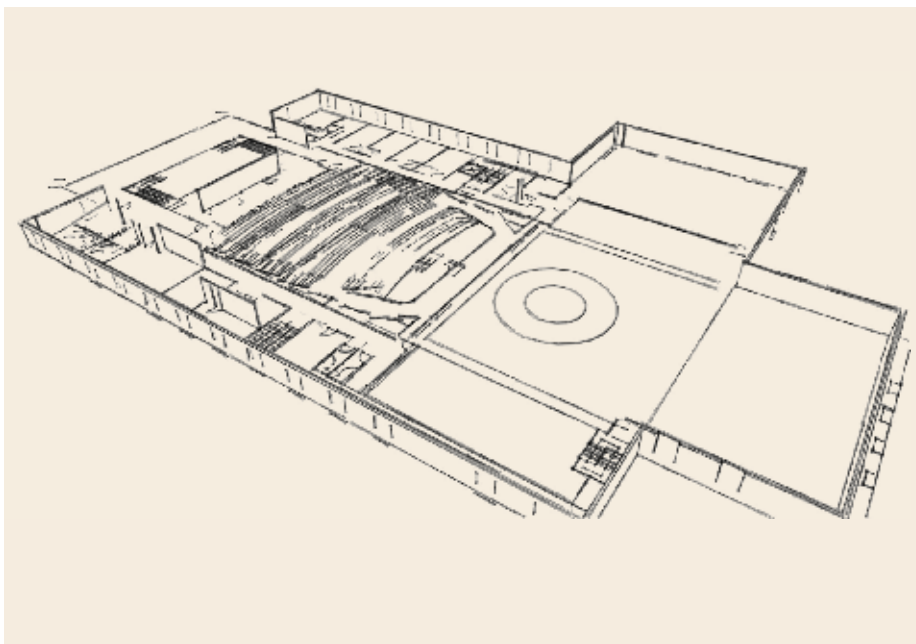
In het ontwerp liggen de entree, foyer, zaal, toneel en achtertoneel in één lijn achter elkaar, met kruislings daarop de

Dit was de bovengrens, anders zouden er meer regels en normen in werking treden. Het toneel is 20 bij 14 meter, heeft grote zijtonelen van 7 bij 14 meter en een royaal achtertoneel van 10 meter diep. De achterwand is deels van glas zodat er in daglicht opgebouwd kan worden. Aan de rechterkant van het toneel is een lange regiecabine gebouwd over de volle diepte van de vloer. De toneelopening is 8 meter hoog, de kap is 18 meter hoog. Rondom zijn er bruggen en er ko-

'Dit theater is voor de huidige en de volgende generatie, niet die van veertig jaar geleden'

zijtonelen en de repetitieruimte voor het ballet. Hier omheen zijn de kleedkamers, inspeelruimtes voor musici, technische ruimtes en kantoren gesitueerd. In de zaal komen straks 550 stoelen te staan.

men 24 TNM-gestuurde trekken. Het theater is daarmee het eerste in Roemenië met een geautomatiseerde trekkenwand. De podiumvloer is op trailerhoogte, de laad- en los is aan de zijkant van het ►

Links schets van het complex, rechts het toneel in aanbouw, met draaischijf, zij- en achtertoneel.

achtertoneel. Voor het verplaatsen van decor tussen kelder en toneel komt er een goederenlift. De stalen spanten, de bruggen, wanden en het plafond zijn wit gespoten. Olof: 'Dit in schril contrast tot het gebruikelijke zwart, dat toch altijd een beetje deprimerend is.'

Atoombunker

De kelder was aanvankelijk alleen nodig onder het toneel, maar het was goedkoper om hem over het hele oppervlak uit te graven. Hier zijn nu de technische ruimten voor elektra en luchtbehandeling, een hydrofoor en 1000 m³ watertank voor de sprinklerinstallatie, maar ook een repetitieruimte voor het orkest met dezelfde niveaoverschillen als in de orkestbak. Onder het hele voorgebouw is er een nog onbestemde ruimte, die ideaal zal blijken als opslag voor decors, kostuums

droge toiletgroep. Ook in het voorgebouw ontbreekt niets. Kassa's, garderobe, toiletten, de foyers, maar ook nog een restaurant en een boekwinkel.

'Wij betalen, dus wij bepalen'

Olof Aerts vliegt minstens eens in de twee weken naar Boekarest. Hij leidt de bouwvergaderingen en houdt op de bouwplaats de voortgang in de gaten. De vergaderingen zijn in het Roemeens, tolken overbruggen het taalverschil. Bij de vergaderingen kan het er heftig aan toegaan. 'In aloude oostblokstyl. Er zitten een paar stevige ego's aan tafel. De aannemer wil eigenlijk niet naar de architect luisteren en de architect wil niet altijd naar ons luisteren. En ze schreeuwen graag hard door elkaar heen. Soms moet ik op m'n vingers fluiten om aandacht te vragen. Ze worden nu wel iets terughou-

met de inrichting en aankleding van het voorgebouw. De architect wil graag koper en rood fluweel. Maar dat past echt niet bij het theater dat we aan het bouwen zijn. Dit theater is voor de huidige en de volgende generatie, zeker niet die van veertig jaar geleden. We gaan de foyers en de trappen in RVS uitvoeren, gecombineerd met glas en staaldraad. *Simple, stylish and trendy*'.

Goedkoop bouwen

Het budget voor het complete theater is minder dan 10 miljoen euro. Voor dat bedrag zullen niet veel theaters van deze omvang gebouwd zijn. Olof Aerts legt graag uit wat de kunst is van zo goedkoop bouwen. 'Eén punt is het ontbreken van dure consultants waarachter opdrachtgevers zich verschuilen. Ook de bouwwijze met staal, glas en beton is relatief goedkoop. En we besparen op materiaal waar mogelijk. We morsen nergens met geld. Zo is de toneelvloer wel van hout, maar de zijtonelen niet. Die zijn van beton met een industriële coating.' Misschien wel de allergrootste besparing is juridisch van aard. 'Contractueel hebben we het zo dichtgetimmerd dat er geen sprake van meerwerk kan zijn richting Trekwerk. Bij bouwprojecten wordt vaak laag ingeschreven om de opdracht te krijgen, dankzij het meerwerk wordt er dan toch nog aan verdiend. Wij hebben dat uitgesloten. Alle onvoorziene

'Het gebouw moet aardbevingsbestendig zijn, de fundering en wanden zijn tot anderhalve meter dik'

en rekwisieten. Een bijzonder extraatje is de atoomschuilkelder. In Roemenië is dat een verplichting voor publieke gebouwen waar meer dan 250 mensen in kunnen verblijven. Serieus gebruik is onwaarschijnlijk. Hij zal vermoedelijk dienst gaan doen als opslag, voorzien van een

dender omdat ze weten dat ik langzamerhand een beetje Roemeens kan verstaan. Maar uiteindelijk is het heel simpel, wij betalen, dus wij bepalen. Dat hebben we ook contractueel goed vastgelegd. Zelfs de opdrachtgever zouden we kunnen overrulen. In deze fase zijn we bezig

we voor ze in. Dat is een wiek van zeven meter lengte met het draaipunt middenvoor op het toneel. Die kan als geheel een meter omhoog komen en daarna 360 graden draaien. Een solist op het uiteinde van die wiek kan zo over de orkestbak heen gedragen worden om boven de eerste rijen zijn aria's te zingen.' Zelf levert Trekwerk behalve de hijsinstallatie een nieuwe dubbele draaischijf, die midden op het toneel wordt ingebouwd. Een dubbele draaischijf heeft een binnenschijf en een buitenring die onafhankelijk van elkaar kunnen draaien en stilstaan. Aerts: 'Hij wordt op dit moment bij Stakebrand in Heeze in elkaar gezet

en getest.' In het nieuwe gebouw zouden straks ook musicals opgevoerd kunnen worden. Met alle machineriën zal dat geen probleem zijn. 'En als ze meer trekken willen, kunnen we ze altijd bijplaatsen,' zegt Olof Aerts met een grijns.

Na de breuk met het Nationaal Theater is de Opereta een fusie aangegaan met de Nationale Opera, die binnenkort ook toe is aan een grondige renovatie. 'Ik denk weleens dat de aannemer en de architect zo goed met ons samenwerken omdat ze weten dat er nog een project in de pijplijn zit. Net als wij willen ze laten zien dat je tegen lage kosten een mooi en goed functionerend theater kunt bouwen.' ◀

De entree, foyer en zaal liggen op een lijn met toneel en achtertoneel. Rechts boven de laad- en los.

uitgaven zijn voor de aannemer of de onderaannemer. Ook voor de opdrachtgever kunnen er eigenlijk geen verrassingen uit de hoge hoed komen.' Het opstellen van de contracten en het juridisch uitwerken van het ontwerp waren de belangrijkste opgaven in de voorbereiding van het project. Alle documenten moesten worden vertaald en getoetst aan Europese en Roemeense wetgeving. 'We hebben ons laten bijstaan door goede advocatenkantoren en het is de moeite waard geweest. De aannemer was bijvoorbeeld vergeten om de bouw van de tribune in zijn begroting op te nemen, een substantiële post. Dat kwam helemaal voor zijn rekening en dat accepteerde hij ook.'

Theatertechniek

Voordat het theater in september opent zullen ze ook techniek uit het oude theater inbouwen in het nieuwe. Olof Aerts: 'Het oude gebouw zat vol met hefplateaus, schuivende panelen en personenliften die tot in de zaal uitkwamen. Daaraan kun je zien hoe operette in Roemenië leeft. *Understage* was er een serieuze zaak. Tegelijk bleek dat veel van die apparatuur niet werd gebruikt omdat niemand wist hoe. Van sommige hefplateaus zaten de spindels nog in de folie.' Uit het oude gebouw nemen ze het regengordijn mee, een regeninstallatie bovenin de lijst, gecombineerd met een opvangbak in de vloer. 'En ook wat zij de helicopter noemen bouwen

